

www.e-rara.ch

Clypevs Alphabeticvs Id est Clypeus Clementium Judicum

Gobat, Georges

Monachii, Anno M. DC. LXII

Zentralbibliothek Zürich

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-60299>

[Nr. 161 - 210]

---

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ubi non solum lanugo, sed etiam barba coepit vestire mentum, ac genas, non iam Anna, sed Annas, vel Joannes vocari coeptus est, fabricam ejus corporis demirantibus medicis.

160 Resp. tamen potuisse & debuisse parere praeepto divino, atque ecclesiastico Communionis; nam allata in contrarium ratio si quid probat, probat illi quoque negendam Eucharistiam, qui foedissimis humoribus refertum habet stomachum. Quod intrat in stomachum non solum non coinquinat hominem *Matth.* 15. sed nec inquinatur ab homine, in quo cor mundum creavit Deus.

161 **Q**Uæritur autem ulterius generatim. *An & quando obnoxius vomitui sit præbenda Eucharistia?* Resp. esse circa hoc genus hominum pro praxi observanda seqq. 1. Vomitus aliquando provenit solum ob sumptum cibum, aliquando ex vitio stomachi etiam jejuni. 2. Quando stomachus rejicit statim omnem cibum
in

in propria specie, non est obnoxio illi miseriæ præbendum hoc Sacramentum. 3. Si non solet (sicuti 162 non solebat Annas) statim rejicere cibum, sed solùm post unam horam, poterit ei præberi, quia intra unam horam, consumuntur species sacramentales. Tann. de Euchar. q. 8. n. 67. Joan. Sánchez d. 38. n. 2. præsertim parvæ. Quintanadvenas singular. tr. 4. singul. 13. Pax Jordan. le 4. tit. 1. n. 53. mutari intra dimidium 4. horæ unius dicens, 4. Si revomit duntaxat cibum copiosè sumptum, nil est periculi timendum ratione sacramenti. 5. Si omnibus 163 consideratis meritò dubitetur, utrùm sit intra horam rejecturus hostiam, probetur dando non consecratam, quam si per horam servet, porrigatur & sacra, Sanch. l. c. Diana p. 5. tr. 3. res. 55. 6. Si omnibus consideratis adhuc dubites, utrùm sit nec ne revomiturus species sacramentales, præbe nihilominùs, quia & recipiet.

æger gratiam huic Sacramento annexam. Tann. n. 53. Et in dubio factius est sacramentum exponere incerto periculo irreverentiæ merè materialis, quàm certò privare fructibus Communionis, ut bene ratiocinatur P. Jac. Reiss in privilegijs morientium privil. 56. 7. Nullo modo opus est præbere integram, sufficit minima particula, & quidem in liquore, si absque hoc glutire nequeat. Suar. d. 71. sect. 3. esto sit moraliter certum, liquorem citiùs descensurum. Tann. n. 100. post Suar. 8. Quando stomachus per secessum emittit cibum omnem planè immutatam in sua specie, nefas est dare, vel
 165 accipere. Sanch. loc. cit. 9. Sacerdotes, qui sciunt, se poriones medicas non solere in stomacho detinere diutiùs quàm per horam, possunt libere facere sacrum, ac statim post illud, si diutius nequeat commodè differri, peractâ gratiarum actione haurire poculum, Hippocraticum, nam
 nulla

nulla est physica, aut moralis inde-
 centia miscere, ex causa, in stomacho
 ambrosiam cælestem, & vappam ter-
 restrem. Laym. c. 6. n. 23. & alij,
 licet olim c. *tribus gradibus de con-*
secr. dist. 2. fuerit requisita intercape-
 do sex horarum circiter. 10. Si con- 166
 tingat hostiam integram revomi, nec
 tantum sit animi Parocho, ut secutus
 heroicum exemplum unius sæcula-
 ris, & unius Religiosi, quos probè
 novi, sacerdotis, eam sumat, defe-
 renda erit in sacrarium, ac purga-
 ta poterit ab aliquo sumi tempore
 sacrificij, aur si nemo vincere
 possit horrorem, relinquatur in sa-
 crario donec consumatur; sicuti in
 simili de hostia vermibus atrofa sta-
 tuunt nostræ Constitut. Synod. part.
 1. tit. 8. n. 19. Nam comburere
 foret immane sacrilegium, inquit
 magnus in re morali magister Sil-
 vest. V. *Eucharistia 2. q. 9. s. 2.*
 loquens de sacro sanguine effuso. Ex

foz   *Nauseabundo an*
his deduces, quid censendum sit de
casibus similibus sequenti

Casus Lessianus.

167 **L**eonardus Lessius vespertinis ple-
rumque utebatur medicamentis
(nocturnam inquietem parvi pendens)
ne matutinâ sumptione à sacrificio pro-
hiberetur. Fuit aliquando, ut pilu-
lae sub pridianam noctem assumptæ
postridie sub horam sacrificij affecto sto-
macho inhærerent integræ. Exinde
Lessius nauseare, malè affici, pallere,
sperare tamen (spem Eucharisticus
amor faciebat) posse evincere Ag-
greditur sacrum progreditur, malo pa-
riter progrediente, donec sub Epistola
lectionem tantisper cedere coactus est,
dum à privata ara in sacrarium re-
cederet, & totas, ut erant, pilulas ore
redderet, & tanquam ab hoste liber,
victorque liturgiam perficeret.

168 Ita testatur, ac loquitur auctor
compendij vitæ Lessianæ cap. 11.
n.

n. 58. edit. Ingolst. minimè dubitans, quin Lessius prudenter, ac religiosè egerit, dum se accinxit ad sacrum faciendum in indicatis circumstantijs. Ergo poterit laicus, qui vel ex pilulis pridie sumptis, vel aliâ de causa aliquantum incitatur ad vomitum, suscipere Christi corpus, si videlicet consideratis omnibus prudenter judicet, revera nonsecuturam actualem nauseam.

At quomodo prudenter judicabit?

R. Sicuti P. Lessius, valde crebrò sumpsit, pridie pilulas, postridie autem non fuit unquam secuta vomitio. Quanquam quia ex una parte gravior causa requiritur ad inducendam obligationem omittendi sacrificij, quàm Communionis, quandoquidem omisio hujus non privat tanto bono, quanto omisio illius; ex altera autem parte longè turpiùs receditur à sacro jam cœpto, quàm ab altari, ad quod flectis communicaturus, ac faciliùs potest vomitus oriri intra to-

rum tempus, quod fluit ab initio sacri ad consumptionem specierum in stomacho, quàm fluat à momento, quo laicus recipit de manu sacerdotis sacram hostiam, usque itidem ad consumptionem specierum, idcirco neque in omni casu, in quo licitè sacrificat sacerdos timens vomitum, licitè quoque communicat laicus, neque in omni casu, in quo huic fas est participare de altari, fas est illi, id est sacerdoti accedere altare ad sacrificandum, sed perpendendæ sunt variae circumstantiæ necessitatis festivitatis &c. ac præsertim dispicienda experientia propria, vel aliena, & cavenda nimia fiducia.

*Catharroso, & tussienti an Commun-
nicandum?*

Casus XI. Casualissimus.

169 **L**eander Sacerdos vix sumptâ, quam consecrârat, hostiâ repentè

cogitur tam validè sternutare, ut ipsam hostiam unà cum Catharrosa materia reijciat in patenam, eam tamen mox generosè resumpsit, deglutiitque totum, quod in patenam expulerat vis catharri.

QUæritur jam utrùm sacerdos ille, 170
 qui ad Superos emigravit, si sciverit se obnoxium ejusmodi casibus, potuerit admitti ad Sacrum faciendum?
 Resp. Potuit utique, licèt scivisset se solere sæpius de die sternutare. Non enim poterat idcirco esse morale periculum, ne ea cerebri emunctio ei accideret tali præcisè tempore; illa quippe non sunt nobis prudenter timenda, quæ longè rarissimè eveniunt, quandoquidem Rarò & Nunquam æquiparantur cap. coram de off. jud. del. & casus insolitus, qui rarò contingit de mille annis semel, nullius est considerationis. Barth. in l. Seio ff. de contrah. empt. & una hirundo non facit ver, ut ex Aristotele argumentatur in, & de raro casu S.

Antonin. part. 2. summ. tit. 9. cap. 8. §. 2. *At inquires. Sacerdos ille sumendo hostiam ita inquinatam non mansit jejunus; quo ergo jure bibit sacrum sanguinem?* Resp. Jure necessitatis perficiendi sacrificij.

171 **Q**Uæritur deinde, *utrùm qui ob defluxiones coguntur sæpissimè spuerre, debeant abstinere sacrâ mensâ?* Resp. Materia, quam exspuunt aut descendit è cerebro in os priusquam in pectus; aut ascendit è pectore in os. Si primum, non est periculum irreverentiæ, nisi excrees dum adhuc in ore habes hostiam. Si secundum, etiam cessat periculum, quando post hostiam receptam in ventriculum screas; secùs si scres illâ adhuc hærente in gutture. Nec cogitandum est, in hac superiore regione species sacramentales solere hæere diutius, quàm recitaretur dimidium Ave, nisi anima jam quasi in extremis labris hæreat. Cavendum tamen ne circumstantibus simus scandalo, spuumque

tumque strophiole excipere decet, si
intra quinque Pater & Ave post ex-
ceptum divinum hospitem invadat
orexis spuendi: hæc enim, & major
reverentia debetur tanto Sacramento.
Palauſ p. 13. post alios.

Sed horrendè tuſſio. Resp. Si tuſ- 172
ſis eſt ſicca, nil ejectionis eſt pectore,
cur ſcrupulis angeris? Si Phlegmati-
ca, vix erit tanta, quin vel cohibere
queas per 2. P. & A. vel rure refor-
beas, quod rure in palatum promo-
veras. Ergo neque hinc trepida. Sa-
piendum quidem eſt, ſed ad ſobrie-
tatem. *Rom. 12.*

Ex his deduces, Parochum non 173
debere peſtiferis, aut alijs miniftra-
re Euchariftiam, quando proba-
bile eſt, illos non poſſe in ſtoma-
chum demittere hoſtiam, quia vel vix
reſpirare poſſint, vel linguam nimis
tumidam habeant, vel calore & ſiti
ita aridam, ut nihil niſi planè liqui-
dum glutire queant, ut rectè Chapea-
ville de ſacram. adminiſt. temp. peſtis
q. 15.

q. 15. quod restringo ad casum, quo non sit etiam vice versâ probabile contrarium, quia in pari causa magis est favendum ægro, quàm sacramento, quandoquidem hoc institutum est in illius utilitatem. Vasq. tom. 2. in 3. p. disp. 155. c. 4. in fin. & alij, quod probè nota; & si lubet junge Casualissimæ sternutationi nostri Leandri illam mirificum S. Norberti, quam refero in calce Alphab. sacrificant.

*Moribundo quomodo Communican-
dum?*

Casus XII. Anceps.

174 **M**Enradus his diebus manè communicavit, postea eodem die incidit in periculum mortis; quæsitum fuit, an posset adhuc eodem die non jejunus sumere viaticum. Hoc in facti contingentia accidit.

Sic loquitur Diana p. 5. tr. 3. res.

37. ac responderet, fuisse utique illi 175
quantumvis non jejuno comunican-
dum; additque in fine hæc verba:
*Me impendente ne desinent Parochi
hanc sententiam in praxin deducere.*
Verum nec pro se rectè citat Hurta-
dam, ut patet ex verbis, ad quæ se
ipse refert, nam illa non loquuntur
de non jejuno, nec Dianæ adhærent,
sed potius adversantur Suar. Lugo,
alij ab eo relati. Ego petenti ac-
quiescerem celeriter, & si ejusmodi
casus mihi eveniret, peterem humili-
ter, negantem mihi ferrem æquanimi-
ter, et si petitionis patronos præter Di-
anā habiturus Bressurū l. 3. c. 8. n. 100.
Vasq. & alios regantes, præcepto de
sumendo viatico satisfieri, nisi acci-
piatur *per modum viatici*, & sumen-
dum etiam à non jejuno asserentes.
Equidem testatur Dicastillo *cit. disp. 176*
10. de Euchar. n. 41. Vasquium, ac
Turrianum fuisse hujus opinionis,
quam etiam viri docti intra & extra
Societatem deduxerint in praxin, &
ipse

ipse n. 50. iudicat indicabilem speculativè, &ac practicè, licèt n. 57. addat, ei aliquid de probabilitate decedere eo casu, quo æger communicasti manè ex sola devotione, at post prandium eadem ægritudo ita invalescit, ut adducat te in periculum

¶ 77 mortis. Denique hanc ipsam doctrinam, pro qua pugnat rursus Diana p. 8. tr. 1. res. 87. amplectitur bonisque rationibus probat noster P. Jab, Reiss in erudito opusculo de *centum privilegijs Morientium*, quod etsi in lucem prodijt solùm sub Titulo *Disputationis publicæ*, ideo tamen sæpius hïc cito, quòd sciam multorum manibus teri, æstimariq; à magnis. Cæterim quia mortis articulus est via ad felicem, aut infelicem æternitatem, proinde nihil in eo negligendum; quod pressit, nihil faciendum, quod obsit, quòd meliùs, & quæ nunc primùm dixi, & tota materia hujus tituli intelligantur, notanda sunt seqq.

1. Sicuti nomine Viatici apud¹⁷⁸
profanos scriptores intelligitur ci-
bus, & pecunia, quæ in viam, seu
iter perficiendum accipitur; unde
apud Plautum dicitur *viaticari* is,
qui sibi prospicit de rebus necessarijs
profectioni, ita etiam à sacris scri-
ptoribus divina Eucharistia identi-
dem nuncupatur viaticum, sicut ex-
pressè vocat ipsum Concil. Nicæ-
num *can. 13.* & refertur *cap. ijs qui,*
26. q. 6. ubi caveretur, ne ij, qui
vitâ creduntur discessuri, ultimo &
necessario *Viatico* priventur. Ubi
nomine Viatici sacram Eucharistiam¹⁷⁹
designari certum est ex ipso textu, &
interpretibus; ut proinde sacratissimi
Corporis, & sanguinis Christi sum-
ptionem possemus non solum Plau-
tinâ in *Bacch.* sed etiam Christianâ
phrasi nuncupare *Viaticam Cœnam.*

2. Cùm plerique Theologi apud¹⁸⁰
Vasq. *tom. 3. in 3. part. disp. 214.*
asserant, omnes Christianos eccle-
siastico, imò etiam divino præcepto
sub

sub mortali astringi ad sumendam in articulo mortis sacrum viaticum, nec debeat ullo modo dubitari de consuetudine obligante, ut notat Dicastillo *disp. 10. n. 14.* est tamen inter hos ipsos dissensio, utrum debeat sumi per modum viatici, & quid sit sumi per modum viatici.

Item an etiam à quovis adulto, & capaci necessatio sumendum sit in articulo mortis.

¶ 81 Etenim aliqui Doctores, quos tacito nomine indicat Vasq. *l. c. n. 12.* censent, tunc solum sumi per modum viatici, quando sumitur cum intentione sese parandi ad iter æternitatis ingrediendum, seu ad felicem mortem obeundam; atque per illud annunciandi mortem Domini, ut addit idem *n. 18.* Ipse autem *n. 17.* expressè ait, quocunque animo, seu intentione sumatur, sumi per modum viatici, dummodò sumatur eo tempore, quo pro articulo mortis obligat præceptum. Equidem nos solemus dicere, illi datum esse viaticum,

cum, cui est Eucharistia præbita ob periculum mortis, si is petierit ratione hujus periculi, si non petiverit, quia scilicet, vel erat impos mentis, vel cæteroqui non intelligebat illud periculum, intelligebant autem, qui procurabant.

3. Articulus mortis in rigore lo- 182
quendo differt à periculo, nam articulus mortis, seu ultimus articulus vitæ est ultima quædam particula non magna temporis vitæ, quam mors immediatè sequitur. Periculum verò mortis est occasio vel causa, in qua spectatà, rerum naturà, & spectato eo, quod solet in simili occasione evenire, mors sequetur; vel certò, vel probabiliter, vel prudenter debet, aut potest timeri. Hinc 183
est, ut aliud dicatur certum, aliud probabile, aliud dubium periculum; idque vel proximum, quando adest causa, vel occasio, unde mors brevè solet, aut potest sequi, aut prudenter timeri potest statim securura. Re-
mo-

morum verò quando est quidem causa talis mortis, non tamen ita proxime, quin futura sit aliqua considerabilis distantia, vel necesse sit, ut aliqua alia concurrant, quæ adhuc non adsunt, nec putantur ad futura tam citò, quin restet aliquod tempus considerabile, antequàm omnia mortis adferendæ necessaria concurrunt. Ita P. Dicastillo *l. cit. n. 26.*

184 4. Quamvis autem, ut dixi articulus mortis à periculo differat in rigore, Doctores tamen hæc duo promiscuè confundunt, cùm in hac materia, tum in materia de absolutione in articulo mortis concessis, ut observavimus & explicavimus in *Thesauro Ecclesiastico Indulgent. p. 2. cap. 34. n. 618. & seqq.*

185 5. Nomine moribundorum intelligimus illos, qui sunt constituti in periculo mortis, vel certò vel probabiliter imminentis.

186 6. Singulariter hisce consultum est, ut toties hâc cælesti annonâ ad

æter-

æternitatis iter se reficiant, quoties id
faciendum esse pronunciat aliqua
probabilis sententia, esto alia
etiam probabilis neget obliga-
tionem, dummodo non neget per-
missionem, & fieri queat sine aliorum
incommodo, singularitate odiosâ.
Nam saltem in hoc articulo decet
habere præ oculis duplicem regulam
duorum Pontificum: *In dubijs se-
mitam debemus eligere tutiorem, c.
ad audientiam de homic. Et Tene cer-
tum, dimitte incertum: c. si quis de
penit. dist. 7.*

7. Itaque si octiduo post sum- 187
ptam Communionem Paschalem in-
cidas in morbum lethalem, pere via-
ticum, Vasq. d. 214. c. 2. cum mul-
tis contra multos negantes obligatio-
nem petendi. Sanè Concilium Car-
thagin. IV. à Leon. IV. approba-
tum sancit sine limitatione, *ut positæ
in in infirmitate viaticum accipiant.*
Et Quintanadvenas asserit, esse cer-
tum

tum quod debeat perire, si 15. dies intercesserunt.

188 8. Quin Hurtad. approbante Diana p. 4. tr. 4. res. 197. Quintanadvenas *sing.* 9. referens plures censet, id ipsum necessariò faciendum, casu quo sanus ac vegetus accubuit in æde sacra, & eodem die (jejunus tamen) corripere morbo, mortem jam jam minitante; quod tamen ne quidem licere ait Suar. aliique plures, censente è diverso Quintanadvena sufficere, si intercedat spatium unius horæ.

189 9. Quoties ratione morbi periculosi labaris (quod Deus vel maximè tunc avertat) in aliquod p. m. putat Sotus in 4. d. 12. toties resumendum tibi esse viaticum; sed ejus quantumvis Doctoris magni opinio parvi, pro dolor, penditur ab ægrotis ipsis. non magni à Theologis sanis cum, & apud Bonacin. q. 7. p. 1. n. 3. licet non careat apparente ratio-

tione, atque plurimum expediat sequi.

10. Non jejunus communica toties, quoties Casu *XIIX. n. 315.* dicimus tibi licere. 190

11. Applica tibi nonnulla ex ijs, quæ Casu *XXI.* statuemus de Parochi obligatione ad Eucharistiam ministrandam.

12. Capellanus Monialium pro 191
communicanda ægra toties ingreditur monasterium, quoties ipsa petet, vel ex vi Regulæ, & consuetudinis monasterij. Sanc. tom. 2. mor. l. 6. c. 16. vel solita fuit communicare sana. Quintanad. *sing. 3.* vel ipsa petit. Joan. Sanch. *d. 22. n. 22.*

Sed cavendæ sunt hîc aliorum
offensæ, scandala
&c.

☪) o (☪)

Ebrio moribundo an Communi-
candum?

Casus XIII. Temulenti.

192 **N**ivardus è publica taberna de-
mum redit probè, seu potiùs im-
probè potus; paulò post visce-
rum dolores ita illum cruciant, ut vi-
deantur extrusuri animam; quare
uxor jabet curriculò advocari Con-
fessarium; adest mox vir Religiosus
perdoctus, usùque longo peritus; at-
que ita tractat, explorat egrum, ut
censeat, se à satis compote mentis ex-
torsisse suffioientem dolorem, & ma-
teriam absolutionis, quam proinde ipsi
impertitur; rogatus autem instanter
Vicarius Parochi, ut ei ministret duo
postrema Sacramenta, renuit con-
stanter, dictitans & egrum illum o-
mnino esse ebrium, & nullum ei peri-
culum vitæ adesse.

Quæ-

Uæritur igitur *An non deliquerit*
Quoniam in regulas practicæ prudentiæ, se-
quendo suum potius, quam confessarij
iudicium?

Resp. 1. Poterat, non tamen te- 193
nebatur stare ejus iudicio & facto;
foret enim nimia servitus libertatis
humanæ, si quis astrictus esset, se opi-
nioni unius, quantumvis prudentis
viri, nullâ in ipsum autoritate pot-
lentis subijcere in actione indivi-
dua.

Resp. 2. Re ipsâ rectè fecit ne- 194
gando, quia noverat, illum homi-
nem esse infamem à temulentia, pau-
lò antè fuisse tumultuatum in plateis,
esse ita validæ complexionis, ut non
videretur tam citò expiraturus, sic-
uti reverà hand ita mukò post surre-
xit in pedes sanus; uti quidem scio,
utpote qui annis abhinc 38. interfuit
illi actui, cujus omnes personæ jam
pridem ad plures abiére. Cæterùm
quia fit non rarò, ut ebrij tempore
ebrietatis plenæ deducantur in ur-
gens

gens periculum mortis ob lapsum, ob
vulnus à pecude, vel homine illatum,
ob catharrum &c.

- 295 **Q**Uæritur generatim quomodo pa-
rochus debeat sese gerere, quando
ad talem advocatur? Resp. Vel con-
stat ebrietatem fuisse voluntariam, &
tunc non est dandum viaticum, quia
non est mittendum canibus, ut canit
Ecclesia; est autem canis ebrio præ-
stantior, asinus melior. S. Chryso-
stom. 50. in Matth. disertè suo more
tractans hoc argumentum. Si con-
stat, ebrietatem contraxisse planè in-
culpabiliter, quia videl. combibones
ejus vino immiserunt salem, sicuti
multi fecêre teste Jul. Claro in *pract.*
crim. q. 93. n. 12. aut vinum gene-
rosum, affuderunt putanti affundi
aquam, quemadmodum nonnulli
faciunt joco satis illiberali; aut in
æstu, & jejunus bibit, vel hausit me-
racum, cujus vires ignorabat, non
prævidens periculum ebrietatis, quo
pacto plurimis eripitur Ratio, po-
test,

test, & ei debet ministrari viaticum. Nam nec obest, quòd non sit jejunus, quia in tali discrimine non habetur ratio jejuniij; nec quod sit planè ebrius; nam ex una parte ebrius comparatur furioso *c. venter dist. 35.* ex altera parte supponitur illa ebrietas fuisse vel planè inculpabilis, vel non graviter culpabilis; non debet autem quis suo jure sine culpa privari *c. discretioni, de eo qui cognov.* Et verò ¹⁹⁷ in dubio præsumitur ebrietas esse involuntaria, quando accidit illi, qui nunquam, aut vix unquam fuit vino depositus; nam de nullo debemus facile præsumere delictum *l. merito ff. pro socio* sed quemque reputare bonum, donec probeatur esse malus *l. omni modo ff. de inoff. test.* Sicuti vice versâ præsumitur fuisse voluntaria, quando corripuit illum, qui solitus est mentem exturbare vino. Quia semel malus semper præsumitur esse malus, ait Reg. 8. juris in 6. Et ex vita præterita præsumitur de

*præsente c. mandata & c. cum in ju-
ventute de præsumpt.*

198 Adde in dubio, utrùm æger ille in-
currerit perfectam ebrietatem, seu
privationem usus rationis per potum,
an verò solùm imperfectam, seu cra-
pulam à nostratibus vocatam *ein
Kausch* / quæ mentem quidem, ac
linguam & fortè pedes aliquantum
turbarit, reliquerit tamen facultatem
sat commodè distinguendi inter bo-
num & malum, in hoc, inquam, du-
bio esse declinandum in partem mi-
tiores, ob rationes paulò anrè alla-
tas, & autoritatem Menochij *de pro-
bat. Concl. 579.*

199 An verò in plena, culpabilique
ebrietate extinctus, sit à parcho
privandus sacrâ glebâ, & sepeliendus
sepulturâ asini nec ne, est alterius di-
sputationis. Observanda cujusque
Diœcesis consuetudo; scio alicubi
negatam sacram sepulturam, scio ali-
cubi concessam. Ego ob graves
agnatorum offensiones censeo, in
dubio

dubio de consuetudine esse sequenda mitiora ; nam in his, in quibus non invenitur jus expressum, declinandum est in humaniorem partem *c. fin. de transf.* Licet cæteroqui iudicem ebriosos nullâ prorsus veniâ, sed gravibus supplicijs dignos. Plenam tractationem spectantium ad hoc secundum quæsitum suppeditat nostra Theologia Juridico-Moralis *cap. 21. & 5.*

*Capite damnatis an Communi-
candum ?*

Casus XIV. Tragicus.

O Librius cùm de homicidio accusatus adstaret Hispali ad tribunal Regij Senatûs, ut suæ causæ relationem audiret, ita accensus fuit, ut cultellum, quem absconsum habebat, eximeret, & relationem facienti vulnus infligeret, statimque regios ipsos iudices pro tribunali seden-

tes petijt, ut eos vulneraret, imò occideret, quod evenisset, nisi compedibus impeditus fuisset tribunalis gradus ascendere, atque tunc in illorum primo comprehensus, ligatusque pedibus ac manibus, ac statim confessione præmissâ ad patibulum ductus est, quò eum comitatus sum.

201 Hæc sunt ipsissima verba P. Antonij de Quintanadvennas *Singular. tr. 4. sing. 15. n. 6.* qui subdit, futurum fuisse consultius, si supplicium fuisset dilatum ad triduum; & rectè quidem; putem ego fuisse dandum saltem brevius spatium, pro dando viatico, si fieri potuit absque notabili incommodo. Nec excuso omnes Capitaneos, Colonellosque, qui milites in flagranti deprehensos jubent absque Synaxi fieri longas litteras proximæ arboris. Nostræ Synod. *Constitut. part. 1. tit. 10. n. 8.* meritò minantur pœnam ijs, qui adversantur, quò minùs id ultimum beneficium consequantur miseri.

Quæ-

QUæritur autem 1. *An iudex sub 262*
mortali teneatur dare damnato ad
mortem, spatium vefcendi pane vivo,
& mortali ? Resp. Teneatur per se
loquendo. Bonacina de Euchar. diff.
4. q. 7. p. 1. citans multos contra
Navarrum ; nam & ita statuit Pius
V. in motu proprio, & charitas
Christiana id præcipit, quò scilicet
miser homo possit in fortitudine cibi
cœlestis ambulare animosè ad patibu-
lum, generosè vð cœlum.

Quid si autem subsit periculum, ne 203
interim evadat Reus ? Bonacina
respondet, esse ei nihilominùs dan-
dum spatium ; sed certè Judices non
capiunt hanc Theologiam, dicentes
cum Canonistis, esse malitijs homi-
num obviandum. c. sedes de rescr.
Nec auderem damnare nolentes ca-
pere, aut longius spatium negantes
illi, qui aut priùs dato noluit uti, aut
corporali incommoditate E. G. vo-
mitu impeditus nequijt. Quintanad-
vennas loc. cit.

QUæritur 2. *quo die sit mortis dam-*
nato præbendum viaticum? Resp.
 Non ipso die mortis communiter lo-
 quendo. Zerola *in praxi p. 2. Verb.*
damnati; nostræ Constitut. Synod.
loc. cit. propter reverentiam Sacra-
 menti ut ajunt, nam irreverentiæ spe-
 cies est, ducere ad mortem eum, qui
 credi potest habere *Reverendissi-*
mam Christi humanitatem intra se la-
 205 *tentem*, inquit Navarrus. Hæc ta-
 men irreverentia, licet ejus ratio ha-
 beri debeat in hac Diœcesi, nec agno-
 scitur Romæ, ubi solent ipso die
 mortis roborari escâ cœlicâ, sicut te-
 stantur plures scriptores, & scio alibi
 quoque practicari, nec est tanta, quin
 liceat (in hac quoque Diœcesi, ut ar-
 bitror) casu, quo Judex non vult ex-
 pectari in crastinum. Et quidem li-
 cêt tantum una hora intercedat inter
 communionem, & suspendium.
Quintanad. loc. cit. Pax Jordanus n^o
 24. & alij. Imò etiam si illico post
 communionem raperetur ad mortem.
Quintan. Singul. 13. n. 9. Etenim

Communic. Casus XIV. 727

e. is qui 26. q. 6. dicitur : *Si quis continuo creditur moriturus infundatur ei Eucharistia.*

At species Sacramentales consumen- 206
tur in corpore mortuo ? Vel id non est
inconueniens iudice Quintanad. n.
11. vel necessitas, aut utilitas tollit
inconuenientiam. Unde etiamsi vul-
neratus esset statim moriendus, quo
ei esset ministrata Eucharistia, debe-
ret ei ministrari. Sic *l. c.* loquitur
Joan. Sanch. melior Theologus,
quàm Grammaticus. Et hæc vera
sunt, licet reus mortis jam commu-
nicasset pridie pro viatico, Sanch.
l. c. Quintan. *sing.* 14. extendentes
ad casum, quo jam sumpsit cibum.
Addit Quintanad. esse consultum, 207
ut quot diebus post intimatam mor-
tis sententiam etiamsi 20. interce-
dant, robovent se pane cælesti, &
quidem non jejuni pridie, vel ipso
die mortis, si non possint sine incom-
moditate manere jejuni usque ad sa-
cerdotis adventum. Probo confi-
lium,

Confesso

tium, sed ad praxin quis redigat, aut redigi permittat?

Confesso Communicandum?

Casus XV. Paschalis & Tremendus.

208

Publia in paschate cum cæteris percipiens sacrosanctam Eucharistiam, terribili Dei iudicio cepit spumare, agitare linguam, nec tamen quidquam eloqui. Ante communionem sanissima fuerat, indignè accedens ad Sacramentum subito in tantum debilitata est, ut nullum membrum movere posset. Etenim multis onusta peccatis tam salutarem medicinam prorsus imparata sumpsit. Itaque sacra Christi corporis communio non remedium ipsi attulit, sed tormentum. Porro *increfcente* in ea cælesti animadversione, magno cum labore venit ad locum in quo casus est S. Engelbertus Martyr Archiepiscopus Coloniensis, moxque restituta sanitati.

Hoc

Hoc divinæ ultionis exemplum 109
describit suis verbis ex Cæsario Su-
rius in vit. S. Engelberti ad 7. No-
vembr. lib. 3. circa cujus vindictæ
causam.

Quæritur I. utrum accedere ad hoc 210
sacramentum cum conscientia pec-
cati (mortalis) sit gravissimum o-
mnium peccatorum ? His verbis pro-
ponit hanc quæstionem S. Th. cit.
q. 9. 80 a. 5. ac respondet, esse qui-
dem gravissimum, non tamen omni-
um gravissimum. Gravissimum
quidem, quia tunc peccatur in ipsam-
met humanitatem Christi; ideóque
est atrocius peccatis contra homines
admissis, habetque quandam simili-
tudinem cum scelere, quo Judæi
Christum crucifixerunt, & quo ne-
farius homo Eucharistiam objiceret
canibus, aut projiceret in cloacam,
ut explicat *ibid.* S. Doctor. Non 211
ideo tamen gravitate superat omnia
alia peccata, nec enim est tam atrox,
quàm illa, quibus ipsa divinitas im-

mediate offenditur, ac temeratur, ut quando quis Deum negat, vel blasphemat. Ita S. D.

- 212 Porro tantò est gravius peccatum indignè communicantium, quantò majora, plurave crimina sunt, quorum reus manducat carnem Christi. Hæc tamen circumstantia aggravans est postea necessariò exprimenda in confessione. *Valq. d. 207. cap. 1.* Quaquam *Dicastillo disp. 9. n. 12.* contra *Lugonem disp. 14.* *Rhodes de Euchar. disp. 1. & 4. sect. 1. §. 1.* & alios non improbabiler cum alijs negat, illum qui non jejunus, simul & excommunicatus ingerit se in mensam Angelicam, satisfacere confitendo præcisè: *Communicarvi semel sacrilegè.* Sed tuta est sententia Lugonis. An verò talis satisfaciat, si præcisè confiteatur: *Aliquod Sacramentum suscepi indignè,* non disputant DD. Nobis videretur non satisfacere, quia juxta S. Th. *l. c.* sacrilegè communicans afficit